

पठतु संस्कृतम्
शिक्षा

जून १८, २०२२

पाठः - ६

अङ्काः १००

1) स्त्रीलिङ्ग-शतृप्रत्ययान्त-रूपं लिखत। (१०)

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
		लिखन्तीभिः
पश्यन्त्यै		
		निन्दन्तीभ्यः
धावन्त्याः		
		पठन्तीषु

2) आवरणे दत्तस्य क्रियापदस्य शतृप्रत्ययान्तं रूपं रिक्तस्थाने लिखत (५)

- वीणायाः गृहं तत्र अस्ति । (गम्)
- एतासु का प्रथमं स्थानं प्राप्नुयात् । (पठ्)
- जलं नलिन्यै भोजनं ददातु । (पा)
- शिशकः उत्तरं बालिकाः पृष्टवान् । (ज्ञा)
- धेनवः पतन्ति । (धाव्)

3) रिक्तस्थानं पूरयत (१०)

	विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
रस	प्रथमा			
बुद्धि	सप्तमी			
रूप	चतुर्थी			
किम् (पु)	पञ्चमी			
तद् (स्त्री)	तृतीया			

4) एतानि पदानि उपयुज्य वाक्यानि रचयत (५)

- कृतवान्
- एकत्र
- उपदेशः
- नतवती
- शक्यन्ते

5) सन्धिं कृत्वा नाम लिखत (१०)

- a. धर्मः + रक्षति
- b. तरुणः + अपि
- c. तृतीयः + अध्यायः
- d. प्रथमः + अङ्कः
- e. देवः + अस्ति

6) सन्धि-विच्छेदनं कृत्वा नाम लिखत (१०)

- a. उत्तमो बालकः
- b. रामोऽपि
- c. धनिकोऽगच्छत्
- d. बालो धावति
- e. युयुधानो विराटः

7) कृदन्त / लकार रूपं लिखत (१०)

धातुः	कृदन्तः / लकारः	
हस्	तव्यत्	
श्रु	क्तवतु (पु)	
सह	कर्मणि लट्	
पाल्	लृट्	
वस्	शतृ पुं	
स्मृ	तुमुन्	
क्रीञ्	अनीयर्	
चुर्	शानच् (स्त्री)	
रक्ष्	क्त पु	
गम्	ल्यप्	

8) सूक्तेः अर्थः लिखत । (३)

तां योगमिति मन्यन्ते स्थिरामिन्द्रियधारणाम् ।

9) प्रहेलिकायाः अर्थम् उत्तरं च लिखत । (3)

पूजायां किं पदं प्रोक्तं किं वा पुरुषवाचकम् ।
क आयुधतया ख्यातः प्रलम्बासुरविद्विषः ॥

10) सुभषितस्य सन्धिच्छेदं तात्पर्यम् च लिखत । (4)

नागुणी गुणिनं वेत्ति गुणी गुणिषु मत्सरी ।
गुणी च गुणरागी च विरलः सरलो जनः ॥

11) श्लोकस्य पदविभागः अन्वयं तात्पर्यं च लिखत । (5)

स घोषो धार्तराष्ट्राणां हृदयानि व्यदारयत् ।
नभश्च पृथिवीं चैव तुमुलो व्यनुनादयन् ॥

12) एकवाक्येन उत्तरं लिखत (७)

- पुरुषाः प्रायेण कुत्र अनादरं प्रकटयन्ति ?
- कस्य धैर्यवृत्तिं प्रमार्ष्टुं न शक्यते ?
- युधिष्ठिरः कं किमर्थं हस्तिनापुरं प्रति प्रेषितवान् ?
- वहनेः शिखाः कुत्र न यान्ति ?
- दुर्योधनः मित्राणि बन्धून् च कथं पश्यति ?
- शान्तिः केषां स्वाभावः नास्ति ?
- कः सन्धिं त्यजति ?

13) लौकिकन्यायं विवृणुत (३)

अरुन्धतीप्रदर्शनन्यायः

14) संसन्दर्भम् व्याख्यात (५)

तथापि भवतां विषये सः भीतः ।

15) मेलयत (५)

a. सारनाथः	- विहारः
b. गुणशीला	- वङ्गप्रदेशः
c. काञ्ची	- उत्तरप्रदेशः
d. नवद्विपम्	- गुजरातम्
e. वल्लभी	- तमिळनाडु

16) श्लोकस्य अर्थः संस्कृत-भाषायां लिखत (२)

करचरणकृतं वाक्कायजं कर्मजं वा
श्रवणनयनजं वा मानसं वापराधम् ।
विदितमविदितं वा सर्वमेतत् क्षमस्व
जय जय करुणाब्धे श्रीमहादेव शम्भो ॥

17) रिक्तस्थानं पूरयत (३)

(अपि, च, श्वः, शनैः, कुत्र, उच्चैः)

- भवान् वसति ?
- बालकः बालिका हसतः ।
- कच्छपः चलति ।
- सः पठति अहम् पठामि ।
- कुक्कुरः बुक्कति ।
- अहम् आपणं गमिष्यामि ।